

Voor Victoria, Felice en Augustine.

Dank aan mijn testlezers David, Lieven, Steven en Marieke.

Heel speciale dank aan Els.

Dank aan mijn uitgever, Dirk, voor het vertrouwen.

Bile Crocodile is een liedje van David, met wie ik ooit samenwerkte in Akobo. Ik kon deze Australiër niet meer traceren om hem de expliciete toestemming te vragen dit liedje te mogen verwerken in mijn roman.

Sommige stukjes van dit boek zijn min of meer autobiografisch. De rest is fictie. Soms werk ik met bestaande personages, die als dusdanig ook als fictief mogen worden beschouwd.

*Credo in Deum,
Patrem omnipotentem,
Creatorem caeli et terrae.*

*Et in Iesum Christum,
Filium eius unicum, Dominum nostrum,*

*qui conceptus est de Spiritu Sancto,
natus ex Maria Virgine,*

*passus sub Pontio Pilato,
crucifixus, mortuus, et sepultus;*

*descendit ad infernos,
tertia die resurrexit a mortuis*

*ascendit ad caelos
sedet ad dexteram Dei*

*Patris omnipotentis;
inde venturus est iudicare
vivos et mortuos.*

*Credo in Spiritum Sanctum,
sanctam Ecclesiam catholicam,
sanctorum communionem,*

*remissionem peccatorum,
carnis resurrectionem,
et vitam aeternam.*

Amen.

Ik geloof. Ik geloof dat ik geloof. Ik denk dat ik geloof.

Mijn geloof was ooit onvoorwaardelijk.

Hoewel ik het me nu niet meer kan voorstellen. Ik moet mezelf niet overtuigen dat het zo was.

Ik had nood aan stabiliteit. Misschien was die nood ingegeven door de omstandigheden van die tijd. Het was eenvoudig. Er was rust.

Vandaag weet ik het allemaal niet meer zo heel zeker. Alles is complex geworden: de vrijheid, de enorme mogelijkheden, de wetenschap, de ontelbare keuzes.

Soms is die manifeste wil om te geloven er ook vandaag nog. Ik wil de zekerheid terug, al heb ik me er zelf van ontdaan. Ik word er onrustig van, ja zelfs ongedurig en rusteloos. Ik hunker nostalgisch naar de tijd dat die twijfel er niet was. Ik voel me als de drenkeling die zich vastklampt aan een stuk wrakhout. God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten? Ligt het dan toch aan mezelf?

Wanneer het *Credo* uit Mozarts *Krönungsmesse* door de kathedraal galmt, roert het mijn ziel in die mate dat ik mijn tranen moet bedwingen. Maar mannen huilen niet, dus verman ik me. Toch is het alsof God me aanraakt. Het stemtimbre van het Tölzer Knabenchor bekoort me trouwens het meest. Niet eender welke uitvoerder is de emanatie van het goddelijke. Als het Tölzer Knabenchor zingt, is het alsof de Almachtige zelf met zijn hamer het aambeeld in mijn middenoor aanslaat.

Soms ben ik niet meer in staat te geloven. Ik twijfel gedurig. Cartesiaanse twijfel. Op zoek naar zekerheid.

Ik ben arts, nog steeds, ondanks mijn carrièreswitch. Vandaar misschien mijn twijfel. De medische wetenschap ontrafelt de mens van cel tot orgaan, van embryo tot lijk. Ze legt spieren, bloedvaten en zenuwen bloot. Ze ontdoet het lijk van zijn haar, zijn huid, zijn vet, zodat de magische structuren zuiver bloot komen te liggen. Ziedaar de schoonheid van het lichaam, zoals Andries van Wesele, alias Vesalius, het ook moet hebben ervaren. De mens hield op te bestaan. De mens werd een lijk. Het lijk is geen mens meer, maar een bijzonder object. Wat moet je met je geloof als je vertrouwd raakt met de geheimen van het leven? Eens arts, altijd arts.

Cogito ergo sum. Onze professor anatomie nam deze woorden graag in de mond. Hij was, als mijn geheugen me niet in de steek laat, oorspronkelijk neuropsychiater, en daarnaast ook anatoom, embryoloog én neuroanatoom. Zijn academisch onderzoek spitste zich voornamelijk toe op het fascinerende vakgebied van de anatomie. En om het allemaal wat spannend te houden, was hij ook actief als gerechtsarts. Hij was degene die het lijk kon lezen, het kon laten vertellen en het zijn geheimen kon ontfutselen. Zijn imposante, door *alopecia totalis* getroffen, lijf toverde tijdens zijn colleges de prachtigste anatomische tekeningen op het zwarte krijtbord van de aula. Na de les werden deze kunstwerkjes echter genadeloos weg-gewist. Zijn woorden zijn me altijd bijgebleven. Hij herhaalde ze toen we als nieuwbakken artsen de eed van Hippocrates aflegden.

Een goede arts twijfelt, maar handelt zonder dralen zodra hij de diagnose heeft gesteld. Twijfelen. Beslissen. Handelen.

Geboren uit de maagd Maria? Uiteraard niet. Medisch onmogelijk, zonder discussie. De onbevleete ontvangenis is gelukkig niet de theologische *fond*, maar een essentieel dogma in de Kerk. Dus geloven in de onfeilbaarheid van de katholieke Kerk? Neen, dank u, zeker na alle schandalen.

Reduceert dit mij nu tot een ongelovige Thomas?

Wat ik zeker weet is dat Jezus Christus ooit op deze aarde heeft rondgelopen. Het valt niet te betwisten dat hij een historische persoon was. Flavius Josephus schreef over zijn kruisdood. Tacitus rapporteerde over zijn veroordeling door Pontius Pilatus. Ook Plinius de jongere en Suetonius maakten gewag van de 'rebel', de leider van de christenen.

Goed, de Gezalfde bestond als mens. Biedt dat me dan enige zekerheid?

Laat ik daar maar van uitgaan. Mijn gedachten zijn chaotisch. We leven in een niet-gestructureerde bijenkorf, wilde honingraten bepalen de grenzen van ons bestaan. Radicaal een geloof aanhangen en leven volgens een boek, hét Boek, is zo eenvoudig. De moeilijkheden beginnen pas wanneer je een autoritaire Kerk achter je laat. Dan is er een angstaanjagende zee van vrijheid. Die grenzeloze mogelijkheden zijn zo onoverzichtelijk. Het is alsof je de orde in de wanorde moet zoeken, een beetje zoals Prigogine de thermodynamische orde in de wanorde beschreef. Zo complex is alles.

Maar is Hij werkelijk de zoon van de Schepper? Wat zou Charles Darwin daarover hebben gedacht? Mijn God, ik spring van de hak op de tak, maar dit mag niet verbazen. Ik hink op twee benen. Ja, neen. Zwart, wit. Yin, yang. Ik twijfel.

Ik voel me verwant met Darwin. Niet dat ik het genie ben dat Darwin was, begrijp me niet verkeerd. Ik reik nog niet tot aan zijn enkels. Ik spiegel me aan Darwin omdat hij een wetenschapper was.

In het conservatieve Engeland van Darwin zinderde de evolutietheorie na als waren het de woorden van Beëlzebub zelf. Blasfemie!

Maar nog veel meer dan de schrik door anderen als ketter te worden bestempeld, lag Darwin in de knoop met zijn geloof. Aanvankelijk studeerde hij geneeskunde – zoals ik –, maar de biologie begeesterde hem zoveel meer. Allicht heeft het vroegtijdige overlijden van een van zijn dochttertjes zijn geloof doen wankelen.

Zo kwetsbaar is dat geloof. Het geloof ‘wordt op de proef gesteld’ heet dat dan. Vroeger werd rampspoed uitgelegd als de toorn van God, vandaag heet het dat God dit niet heeft gewild en mét de mens lijdt. Als je je kind verliest, koop je daar wel niets voor. Zou God Darwin hebben verlaten of Darwin God?

Een kind moeten afgeven kraakt de sterkste mens. Het is tegen de natuur. Dat een god zo iets toelaat...! Tenzij. Tenzij hij echt maar een *Dieu Horloger* is, die de dingen in gang zette, en alles verder op zijn beloop laat. Geen interferentie. Geen goddelijke tussenkomsten. Mirakels noch verschijningen.

Ik weet niet wat er in het hoofd van Darwin omging, ik weet amper wat er in mijn eigen hoofd omgaat. Of beter, ik begrijp niet wat er in mijn hoofd omgaat, laat staan dat ik dan over en voor anderen kan oordelen. Ik ben niemands rechter. *Le Dieu Horloger*.

Erbarme dich. Miserere. Zijn we daar dan uitsluitend zelf voor verantwoordelijk? Zou Lemaître daar ook niet een heel klein beetje aan hebben gedacht toen hij bewees dat het heelal uitdijt? Dat er een oerkracht was? Zelfs de toenmalige paus zag de big bang als het bewijs voor de Schepper, tot wanhoop van Lemaître, die geloof en wetenschap als gescheiden werelden zag. Lemaître geloofde. Hij was een priester. Hij was deel van die Kerk. Een Kerk met enorm veel op haar geweten. Zijn geloof en Kerk ook geen twee werelden? Contamineert de Kerk het geloof niet?

Ik veroordeel geen onschuldige vrouwen tot de verdrinkingsdood, enkel en alleen om dan vast te stellen dat ze inderdaad geen heks blijken te zijn. Ik begrijp niet waarom Jan Hus, Jan van Essen en Hendrik Voes op de brandstapel zijn beland. Ik ben geen dominicaan die vrouwen de borsten afrukt, de pauselijke peer in hun vagina doet 'ontluiken' of ze op de brandstapel zet, om vervolgens opnieuw vast te stellen dat ze geen heks zijn. Ik giet geen gloeiende zilveren druppels in de ogen met een soort wijwaterkwast, alsof de verschrikkelijke pijnen zegenend zouden zijn. Ik ben geen inquisiteur. Ik blijf van kleine kinderen af. Kinderen moeten zich amuseren in een pretpark en niet worden misbruikt in de krochten van een sacristie. Ik walg ervan. Wat mijn Kerk allemaal op haar kerfstok heeft, moet kenbaar worden gemaakt, iedereen moet het weten.

Ik twijfel en kom niet tot beslissen. Na de dood van zijn dochttertje verzaakte Darwin aan de kerkdienst. Op een bepaald moment in mijn leven deed ik dat tijdelijk ook, maar onafhankelijk van mijn geloof. Ik maak mezelf wijs dat de vragen die door mijn hoofd spoken dezelfde zijn als die Darwin kwelden.

Het verzaken aan de kerkdienst had niet zo'n dramatische impact op Darwin. Dat lag anders voor Kurt Gödel, die eerder getormenteerd door het leven ging. Helaas is er niet veel over de mens Gödel geschreven. Iedereen kent Einstein, niemand kent Gödel.

Nochtans kenden ze elkaar zeer goed. Fysicus en wiskundige, beiden geniaal. Elke dag wandelden ze van en naar Princeton University. Twee totaal verschillende persoonlijkheden, maar complementair. Wat voor Einstein de relativiteitstheorie was, waren voor Gödel de onvolledigheidsstellingen.

Verder lezen?

Koop dan snel het e-book!